Lausuntopyyntönne 23.6.2021 K 19/2021 vp Eduskunnan pankkivaltuuston kertomus vuodelta 2020

# Eduskunnan pankkivaltuuston kertomus vuodelta 2020

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt Valtiontalouden tarkastusvirastolta asiantuntijalausuntoa ja kutsunut asiantuntijakuulemiseen 23.6.2021 käsitellessään eduskunnan pankkivaltuuston kertomusta vuodelta 2020.

Suomen Pankista annetun lain (214/1998) 1 §:n mukaan pankkivaltuustoon kuuluu yhdeksän eduskunnan valitsemaa pankkivaltuutettua. Lain 11 §:n mukaan Suomen Pankin hallintoa ja toimintaa valvovana toimielimenä pankkivaltuuston tehtävänä on antaa eduskunnalle vuosittain kertomus pankin toiminnasta ja hallinnosta sekä pankkivaltuuston käsittelemistä tärkeimmistä asioista.

Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) (luku 2, 7 §) mukaan Suomen Pankista annetun lain 10 §:ssä tarkoitetulla pankkivaltuustolla on Finanssivalvonnassa hallintoon ja toiminnan valvontaan kuuluvia tehtäviä. Pankkivaltuuston tehtävänä on mm. valvoa Finanssivalvonnan toiminnan yleistä tarkoituksenmukaisuutta ja tehokkuutta.

Tarkastusviraston ulkoisen tarkastuksen oikeudet eivät ulotu Suomen Pankkiin ja sen yhteydessä toimivaan Finanssivalvontaan. Valtiontalouden tarkastusvirasto esittää tässä lausunnossa pankkiunionin toimintojen ulkoisen tarkastuksen ja Finnveran valvontavastuun järjestämiseen liittyviä näkökohtia. Lisäksi tarkastusvirasto on arvioinut kertomuksessa esitettyjä tietoja Euroopan keskuspankin rahapolitiikkaa koskevasta strategia-arviosta sekä rahapolitiikan osto-ohjelmien toteutuksesta.

## Pankkiunionin toimintojen ulkoinen tarkastus

Pankkivaltuuston kertomuksessa käsitellään pankkiunionia. Tarkastusvirasto haluaa tuoda esiin, että pankkivalvonnan ja kriisinratkaisumenettelyjen ulkoisen tarkastuksen järjestelyjä ei ole yhdenmukaistettu. EU:n jäsenmaiden ylimpien tarkastusviranomaisten tarkastusoikeuksissa kansalliseen pankkivalvojaansa ja kriisinratkaisuviranomaiseen on eroja. Valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain (676/2000) 1 §:n mukaan tarkastusviraston tehtäviin ei kuulu tarkastaa eduskunnan taloudenhoitoa, eduskunnan vastattavana olevia rahastoja, Suomen Pankkia eikä Kansaneläkelaitosta. Tarkastusvirastolla on tarkastusoikeus Rahoitusvakausvirastoon.

Vuoden 2008 finanssikriisin jälkeen Euroopan pankkiunionin perustamisella on pyritty yhdenmukaistamaan pankkivalvontaa ja kriisinratkaisumenettelyjä. Yhteinen pankkivalvontamekanismi ja yhteinen kriisinratkaisumekanismi ovat jo käytössä. Pankkivalvonnassa tehtävät kuuluvat Euroopan keskuspankille ja kansallisille toimivaltaisille viranomaisille. Suomessa toimivaltaisena viranomaisena toimii Suomen Pankin yhteydessä toimiva Finanssivalvonta. Yhteisen kriisinratkaisun tehtäviä hoitavat Yhteinen kriisinratkaisuneuvosto (SRB) ja kansalliset kriisinratkaisuviranomaiset. Suomessa kansallisena kriisinratkaisuviranomaisena toimii Rahoitusvakausvirasto.

Vuonna 2020 julkistetussa **kriisinratkaisun rinnakkaistarkastuksessa**[i,ii] havaittiin, että kriisinratkaisunsuunnittelun toteutuksessa on maakohtaisia eroja. Yhteisen kriisinratkaisuneuvoston asettamien ehtojen vuoksi tarkastusviranomaiset eivät voineet ottaa rinnakkaistarkastuksessa huomioon neuvoston antamaa pienten ja keskisuurten pankkien kriisinratkaisusuunnittelua koskevaa sisäistä ohjeistusta. Tämän valossa Euroopan Unionin ulkoisten tarkastusviranomaisten yhteyskomitea suositteli Euroopan ja kansallisen tason toimijoita vahvistamaan pankkien kriisinratkaisun ulkoista tarkastusta ja etenkin tarkastusviranomaisten rajoittamatonta pääsyä tarkastustyölle olennaiseen tietoon.

Rahoitusvakausviraston toimintaa osana pankkiunionin yhteistä kriisinratkaisumekanismia koskeneessa tarkastuksessa (3/2020)[iii] tarkastusvirasto suositti, että valtiovarainministeriö selvittää pankkiunionin ulkoisen tarkastuksen kattavuuden parantamiseksi Suomessa mahdollisuutta laajentaa Valtiontalouden tarkastusviraston mandaatti luottolaitosdirektiivin artiklan 59 (2) nojalla kattamaan luottolaitosten valvonnan tarkastaminen. Käsitellessään eduskunnan pankkivaltuuston kertomusta vuodelta 2019 eduskunnan talousvaliokunta puolsi mietinnössään (TaVM 27/2020 vp)[iv] tarkastusmandaatin selvittämistä.

Vuonna 2017 julkistetun **pankkivalvonnan rinnakkaistarkastuksen raportissa**[v,vi] suositeltiin, että kansallisten hallitusten ja parlamenttien tulisi tarkastella, onko niiden ylimmille tarkastuselimille annettu mandaatti tarkastaa pankkivalvontaa, ja tarvittaessa pyrkiä laajentamaan tarkastusmandaatti luottolaitosdirektiivin artiklan 59 (2) mukaiseksi. EU:n ylimpien tarkastuselinten yhteyskomitea muistutti vuonna 2018 puutteista[vii], joita esiintyy euroalueen yhteisessä pankkivalvonnassa tilivelvollisuuden ja ulkoisen tarkastuksen järjestämisen näkökulmista.

## Finnveran valvontavastuun siirto Finanssivalvonnalle

Pankkivaltuuston kertomuksessa (s. 34, 38) mainitaan työ- ja elinkeinoministeriön vetämän työryhmän valmistelevan Finnveran mahdollista valvontavastuun siirtoa Finanssivalvonnalle. Siirto tapahtuisi aikaisintaan vuodenvaihteessa 2021–2022.

Julkisyhteisöjen ehdolliset vastuut -tarkastuksessa (4/2018)[viii] suositeltiin työ- ja elinkeinoministeriötä huolehtimaan Finnveran toiminnan valvonnasta siten, että lainsäädännön tavoite luottolaitosvalvonnan periaatteiden mukaisesta valvonnasta toteutuu. Julkisyhteisöjen ehdolliset vastuut -tarkastuksen jälkiseurannassa[ix] (29.6.2020) pidettiin myönteisenä, että tarkastuksessa suositeltuja toimia Finnveran riskiraportoinnin ja rahoitusvalvonnan kehittämiseksi oli alettu valmistella. Tarkastusvirasto pitää rahoitusvalvonnan kehittämistyötä ja Finnveran valvontavastuun siirtoa Finanssivalvonnalle riskienhallinnan näkökulmasta perusteltuna.

## Euroopan keskuspankin rahapolitiikkaa koskeva strategia-arvio

Kertomuksessa käsitellään meneillään olevaa Euroopan keskuspankin rahapolitiikkaa koskevaa strategia-arviota. Kertomuksen mukaan rahapolitiikan strategian uudelleenarvion tavoitteena on varmistaa, että EKP voi saavuttaa sille asetetut tavoitteet ja palvella siten parhaiten euroalueen kansalaisten etuja. Strategian päivitys voi olla keskeinen hanke koko EU:n kannalta. On myönteistä, että Suomen Pankki osallistuu strategia-arviota varten perustettuihin työryhmiin aktiivisesti, ja että Suomen Pankki on järjestänyt strategiatyöhön liittyviä tilaisuuksia Suomessa vuoden 2020 aikana.

## Rahapolitiikan osto-ohjelmien toteutus

Kertomus sisältää erityisteemassa 1 kuvauksen rahapolitiikan osto-ohjelmien toteutuksesta Suomen Pankissa. Kuvaus on erittäin selkeä, informatiivinen ja hyödyllinen. Raportointiin olisi, mahdollisuuksien mukaan, hyödyllistä lisätä myös arvioita osto-ohjelmien keston näkymistä, sekä pitkäaikaisista vaikutuksista esimerkiksi valtionvelan korkokustannuksiin.

**Lisätietoja**: Vuokko Mustonen, johtava tuloksellisuustarkastaja, p. 09 432 5866, vuokko.mustonen@vtv.fi
Mika Sainio, johtava finanssipolitiikan tarkastaja, p. 09 432 5813, mika.sainio@vtv.fi

[i] https://www.vtv.fi/uutiset/euroalueen-pankkien-kriisinratkaisun-suunnittelu-kaynnistynyt-hyvin/
[ii] https://www.eca.europa.eu/sites/cc/Lists/CCDocuments/Task_Force_EBU_2020/Task_Force_EBU_2020_EN.pdf
[iii] https://www.vtv.fi/app/uploads/2020/03/VTV-Tarkastus-3-2020-Rahoitusvakausviraston-toiminta-osana-pankkiunionin.pdf
[iv] https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Mietinto/Documents/TaVM_27+2020.pdf
[v] https://www.eca.europa.eu/sites/cc/Lists/CCDocuments/Task_Force_EBU/Task_Force_EBU.pdf
[vi] https://www.vtv.fi/uutiset/eun-pankkivalvonnan-rakenteet-kaytannot-vaihtelevat-eri-jasenmaissa/
[vii] https://www.vtv.fi/uutiset/eun-yhteyskomitea-muistuttaa-paikattavista-pankkivalvonnan-puutteista/
[viii] https://www.vtv.fi/app/uploads/2018/05/21094319/julkisyhteisojen-ehdolliset-vastuut.pdf
[ix] https://www.vtv.fi/app/uploads/2020/06/VTV-Jalkiseuranta-Julkisyhteisojen-ehdolliset-vastuut-4-2018.pdf